

บทที่ 3

“ปฏิบัติการสงคราม” เพื่อต่อสู้กับยาเสพติด

แม้ว่าผู้บริหารประเทศชุนนายชวณ หลีกภัย จะได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดอยู่ไม่น้อย โดยได้ยกระดับปัญหาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาเสพติดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)¹ และรัฐบาลให้ความสำคัญกับการสกัดกั้นและจับกุมผู้ค้ายาอย่างมาก โดยจะเห็นได้ว่าการจับกุมคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่ดูเหมือนว่ายิ่งสถิติคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น มีการรายงานข่าวเกี่ยวกับคดีหรือปัญหาสังคมที่เป็นผลจากยาเสพติดถี่มากขึ้น ก็ยิ่งทวีความวิตกให้แก่ผู้คนในสังคมไทยมากขึ้นเป็นเงาตามตัว สิ่งนี้นำไปสู่กระแสการเรียกร้องให้ใช้มาตรการที่เด็ดขาดและรวดเร็วเพื่อจัดการกับปัญหาเสพติด ซึ่งวาทกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดก็เริ่มปรากฏไปในทิศทางที่มีลักษณะทางการทหาร ผู้รบ ร้อนแรง มีศัตรูของชาติที่ชัดเจน และเต็มไปด้วยความรู้สึกลัทธิชาตินิยมมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยรวมอาจเรียกได้ว่าเป็น “ปฏิบัติการสงคราม” (militarization) ในการรณรงค์ของรัฐเพื่อสร้าง “ความรับรู้” (perception) ให้แก่สังคมไทยในปัญหาเสพติดนั่นเอง

อันที่จริงการใช้คำว่า “สงคราม” กับปัญหาเสพติดเริ่มปรากฏขึ้นตามสื่อต่าง ๆ อย่างน้อยตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 หรือก่อนที่ พ.ต.ท.ทักษิณ จะเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกุมภาพันธ์ 2544 ในการปาฐกถาแก่โครงการค่ายเยาวชนด้านยาเสพติด พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ องคมนตรี ระบุว่าปัญหาเสพติด “เรียกได้ว่าเป็นสงคราม แต่เป็นสงครามที่ไม่ได้มีการประกาศ ซึ่งจะรุนแรงกว่าสงครามที่มีการประกาศ เพราะเป็นการบ่อนทำลายประเทศชาติ” ซึ่ง *ไทยรัฐ* ได้เพิ่มความน่าตื่นเต็น

¹ *สยามรัฐ*. 15 พฤศจิกายน 2543 หน้า 3.

สาธารณชนไทยตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติดมากขึ้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรับสั่งกับพลเอก สำเภา ชูศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในกลางเดือนตุลาคม 2543 ณ พระราชวังไกลกังวลว่าให้กองทัพ ดำรวจตระเวนชายแดน และลูกเสือชาวบ้านเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขและปราบปรามยาเสพติด³ ฉะนั้น เมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 จึงเป็นช่วงจังหวะที่กระแสความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหายาบ้ากำลังขึ้นสูงอย่างยิ่ง หลังจาก พ.ต.ท.ทักษิณเข้ารับตำแหน่งได้ไม่ถึงเดือน เขาจึงได้ประกาศว่า จะทำสงครามกับยาเสพติด โดยถือว่ายาเสพติดเป็นศัตรูอันดับหนึ่งของรัฐบาล และจะเป็นปัญหาที่รัฐบาลจะให้ความสำคัญอย่างสูงในช่วงระยะ 4 ปีข้างหน้า⁴ ดังนั้น คำว่า “สงครามยาเสพติด” ในฐานะนโยบายของรัฐบาลจึงปรากฏตัวขึ้นตั้งแต่ต้นปี 2544 แล้ว เพียงแต่ว่าการทำสงครามยาเสพติดในช่วงแรกของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณยังจำกัดตัวอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย

มาตรการทางทหาร

อันที่จริงกองทัพและตำรวจตระเวนชายแดนได้เข้ามามีบทบาทในงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมานานก่อนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระราชดำรัสให้ทหารเข้ามาช่วยในการปราบปรามยาเสพติด เพราะการลักลอบขนส่งยาเสพติดเกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมพื้นที่บริเวณชายแดนไทย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของกองทัพ และเมื่อภารกิจต่อต้านคอมมิวนิสต์ของ

---

² ไทยรัฐ. 2 พฤษภาคม 2543 หน้า 24.

³ มติชน. 17 ตุลาคม 2543 หน้า 19.

⁴ มติชน. 4 มีนาคม 2544 หน้า 1, 7; 6 มีนาคม 2544 หน้า 1, 22.

กองทัพได้หมดไป การกึ่งในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่บริเวณชายแดนของกองทัพ จึงเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนับแต่ปี 2540 เช่น มีการจัดตั้งยุทธการดาวเหนือ 2540 อันเป็นแผนการ สนธิกำลังระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. ตำรวจ และกองทัพกองทัพออกปฏิบัติการในลักษณะของการตั้ง ค่ายตรวจ/จุดสกัดตามช่องทางชายแดนเส้นทางคมนาคม การตรวจค้นบ้านเป้าหมายในชุมชนหรือ หมู่บ้านชายแดน และการสืบสวนหาข่าวสารกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ ในปีถัดมา ภายใต้อำนาจร่วมมือของสำนักงาน ป.ป.ส. ตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5, 6 กองทัพภาคที่ 3 และกอ.รมน.ภาค 3 ได้มีการผลักดัน “แผนบุญชูศรี 2541” ที่เน้นหาข่าวสารผู้ผลิต และค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือ นอกจากนี้ ยังมี “แผนยุทธศาสตร์สกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด บริเวณชายแดนภาคเหนือ พ.ศ.2542-2544” ซึ่งกองทัพก็มีบทบาทสำคัญในแผนปฏิบัติการนี้เช่นกัน⁵

แต่ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดทำให้เกิดเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลเร่ง ระดมหน่วยงานของรัฐทั้งหลายให้เข้ามามีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มาก ขึ้น ซึ่งหน่วยงานที่ถูกเรียกร้องมากที่สุดก็คือ กองทัพ ทั้งนี้ในแง่ของความพร้อมด้านกำลังคน ยุทธปัจจัย และที่ตั้งที่มีตามจังหวัดแนวชายแดนทั่วประเทศ บวกกับภาพพจน์ของกองทัพที่ดีกว่าตำรวจ ทำให้กองทัพกลายเป็นองค์กรที่ฝ่ายต่าง ๆ มีความคาดหวังสูง ดังปรากฏว่า นายตำรวจระดับรอง ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองท่านหนึ่งเสนอว่า รัฐบาลควรฟื้นฟูกองอำนาจรักษาความ มั่นคงภายในประเทศ (กอ.รมน.) และควรประกาศใช้กฎอัยการศึกในการปราบปรามสิ่ง ผิดกฎหมายตาม ชายแดน เช่น ยาเสพติด รวมทั้งแรงงานและไม้เถื่อน⁶

⁵ กลุ่มงานข่าวกรองยุทธศาสตร์ สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส., “การสกัดกั้นการลักลอบนำเข้า ยาเสพติดตามแนวชายแดน,” *วารสารสำนักงาน ป.ป.ส.* 18: 1 (มีนาคม-สิงหาคม 2545) หน้า 29-40.

⁶ *มติชน*. 18 สิงหาคม 2543 หน้า 13.

ในงาน “กองทัพไทย รวมพลังไทยต้านภัยยาเสพติด” ที่จัดขึ้นในวันที่ 30 มีนาคม 2544 ทางผู้จัดได้เผยแพร่บทสัมภาษณ์ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่ได้กล่าวสนับสนุนให้กองทัพเข้ามามีบทบาทในการต่อสู้กับปัญหาเสพติดมากขึ้น โดยพลเอกเปรมต้องการให้ “กองทัพได้กระทำเป็นตัวอย่าง” ในการปราบปราม การป้องกันและการรักษาผู้ติดยาเสพติด⁷ นอกจากนี้ ในการประชุมร่วมระหว่าง พลเอกสำเภา ชูศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และนายชัช ชลวร อธิบดีผู้พิพากษาศาลภาค 5 ในเรื่องปัญหาเสพติดในภาคเหนือตอนบนและแนวทางแก้ไข ที่ประชุมมีความเห็นว่า เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ การดำเนินคดีเป็นไปโดยล่าช้า เจ้าหน้าที่ตำรวจ-ทหารในบางพื้นที่ไม่มีอำนาจตามสมควร จึงเห็นว่าควรผลักดันให้มีการออกกฎหมายพิเศษเพื่อให้กองทัพมีอำนาจในการปราบปรามยาเสพติดใน “เชิงรุก” ได้ อาจเป็นกฎหมายฉุกเฉิน เพราะปัญหาเสพติด “เป็นเหมือนภัยคอมมิวนิสต์ บ่อนทำลายชาติ” ถ้า “ปล่อยทิ้งไว้จะสิ้นชาติ” ผู้พิพากษาคนเดียวก็น่าจะเสนอว่าเพื่อให้การดำเนินคดีได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันมีคดีที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามากขึ้นทุกที โดยเสนอว่าจากเดิมที่กฎหมายระบุว่า หากจำเลยให้การรับสารภาพและคดีมีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ 5 ปีขึ้นไป เจ้าพนักงานจะต้องทำการสืบพยานประกอบจนเห็นว่าจำเลยมีความผิดจริง ให้เปลี่ยนไม่ต้องทำการสืบพยานเฉพาะในกรณีคดียาเสพติด⁸ ต่อมาข้อเสนอนี้ได้ถูกนำไปบรรจุไว้ในแนวทางแผนปฏิบัติงานแก้ไขยาเสพติดของกระทรวงสาธารณสุข ที่ผลักดันโดยรัฐบาลทักษิณในช่วงระยะเพียงหนึ่งเดือนหลังเข้ารับบริหารประเทศ โดยแนวทางดังกล่าวระบุว่า รัฐบาลมีแผนการจะเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดในเดือนมีนาคม 2545 เพื่อปรับให้กระบวนการยุติธรรมสั้นลง⁹

⁷ สยามรัฐ. 30 มีนาคม 2544 หน้า 5.

⁸ ดู มติชน. 13 พฤศจิกายน 2543 หน้า 1, 29 ข้อมูลดังกล่าวบางส่วนอยู่ในบทความของ วลีษฐ เดชกุญชร, “ทหารจะปราบยาเสพติด” มติชน. 14 พฤศจิกายน 2543 หน้า 6.

⁹ สยามจดหมายเหตุ. 26: 17 (26 เมษายน-2 พฤษภาคม 2545) หน้า 468.

ทางด้านกองทัพก็มีความสามารถในการปรับนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว โดยพลเอกสำเภา ชูศรี ได้มีคำสั่งตั้งศูนย์อำนวยการร่วม (ศอร.) 108 เพื่อให้เป็นหน่วยประสานงานด้านการข่าวและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของกองทัพในเรื่องการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นอกจากนี้ กองทัพได้ขยายภาระหน้าที่ของตนเข้าไปในด้านสาธารณสุขด้วย โดยมีเป้าหมายที่จะทำให้ค่ายทหารทั่วประเทศเป็นศูนย์ฟื้นฟูและบำบัดผู้ที่ติดยาเสพติด และในการฝึก รด. ของกองทัพบก ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนการป้องกันยาเสพติดในหมู่เยาวชนด้วย โดยต้องการให้กองทัพบกฝึก รด. จากเดิมปีละ 1.3 แสนคน เพิ่มเป็นปีละ 3 แสนคน เพื่อเป็นการขยายผลในการป้องกันในหมู่เด็กและเยาวชน¹⁰ เช่นกัน มาตรการดังกล่าวได้ถูกบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลทักษิณในเวลาต่อมา¹¹ ทางด้านเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการก็ตอบรับแนวคิดบทบาทของทหาร ด้วยการเสนอให้กองทัพบกและตำรวจเข้ามามีบทบาทร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาในโรงเรียนร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ¹²

กล่าวได้ว่าในด้านหนึ่ง เสียงเรียกร้องให้ทหารเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือประเทศชาติเพื่อต่อสู้กับภัยคุกคามของชาติ เกิดขึ้นภายใต้กระแสความรู้สึกที่เห็นว่าการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ผ่านมาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ แต่ในอีกด้านหนึ่ง บทบาทของหน่วยงานความมั่นคงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภากาชาด มั่นคงแห่งชาติ กอ.รมน. กองทัพภาคต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญในปัญหายาเสพติดมากขึ้น นับแต่ต้นทศวรรษ 2540 รวมทั้งผู้นำที่สำคัญในสังคมที่บทบาทในการรณรงค์ปัญหายาเสพติดก็ล้วนมีภูมิหลังของการเป็นนักการทหาร-ตำรวจทั้งสิ้น จึงไม่น่าแปลกใจที่แนวทางการแก้ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย ทั้งในด้านการป้องกัน ปราบปราม และจิตวิทยามวลชน จึงมีลักษณะทางการทหาร

---

¹⁰ มติชน. 26 ตุลาคม 2543.

¹¹ สยามจดหมายเหตุ. 26: 17 (26 เมษายน-2 พฤษภาคม 2545) หน้า 468.

¹² มติชน. 27 พฤศจิกายน 2543 หน้า 10.

militarization) มากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวยังได้ถูกสะท้อนออกมาในเนื้อหาของการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดนับแต่ปลายปี พ.ศ.2543 อีกด้วย

วาทกรรมชาตินิยมเพื่อต่อสู้ยาเสพติด

นับแต่ปลายปี พ.ศ. 2543 บทบาทของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษอาวุโส ในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดเริ่มปรากฏมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งคำพูดที่พลเอกเปรมมักกล่าวและถูกนำไปใช้อ้างอิงในสื่อต่าง ๆ ก็คือ “คนค้ายาเสพติดคือคนทรยศต่อชาติ” ซึ่งท่านได้ย้ำว่า “บางคนอาจไม่ชอบคำนี้ ไม่สนใจคำนี้ แต่ผมคิดว่าหากเราไม่สนใจและปล่อยให้เป็นไปอย่างนั้น ชาติบ้านเมืองก็จะได้รับความเสียหาย เพราะคนเหล่านี้ไม่ได้เป็นคนรักประเทศชาติ ไม่รักเด็ก ไม่รักบ้านเมืองของเรา”¹³ วาทกรรมในลักษณะนี้จะแพร่หลายมากยิ่งขึ้นเมื่อรัฐบาลทักษิณประกาศใช้แนวทางพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด

สามเดือนหลังจากเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ออกคำสั่งนายกรัฐมนตรี เรื่อง “แนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด” ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 อันมีแนวทางสำคัญ 9 ประการ คือ¹⁴

1. การปลูกพลังแผ่นดินและการป้องกัน ซึ่งเน้นไปที่การกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักถึงภัยยาเสพติดที่มีต่อประเทศชาติ
2. การควบคุมตัวยาและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด

¹³ สยามรัฐ, 30 มีนาคม 2544 หน้า 5.

¹⁴ ฤดีโดม วิภาวิน, นโยบายปราบปรามยาเสพติด: 3 เดือนกับการประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล: ศึกษากรณีลักษณะนโยบายและผลกระทบ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545, หน้า 25-27.

3. การปราบปราม
4. การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ
5. การข่าว
6. การอำนวยความสะดวกและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ
7. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความรวดเร็วและเป็นธรรม
8. ความร่วมมือระหว่างประเทศ
9. การวิจัย พัฒนา และติดตามประเมินผล

เมื่อพิจารณาแนวทางทั้งหมดของนโยบายการต่อสู้กับยาเสพติดของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ จะเห็นได้ว่ามีความรอบด้าน ครอบคลุมด้านของการป้องกัน ปราบปราม ลงโทษ และบำบัดรักษา ซึ่งก็เป็นแนวทางที่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบกับปัญหาเสพติดได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้แล้ว เพียงแต่รัฐบาลทักษิณได้ต่อยอดความสำคัญของงานเหล่านี้ผ่านสื่อให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในบรรดามาตรการทั้งหลายที่ปรากฏใน “แนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด” แนวทางที่จะทำให้สาธารณชนไทยเห็นว่ารัฐบาลเอาใจจริงเอาใจกับการแก้ปัญหาเสพติดมากที่สุด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ อันเป็นแนวทางที่รัฐบาลทักษิณให้ความสำคัญอย่างยิ่งไม่ว่าจะในกิจกรรมใด ๆ ของตน ซึ่งก็คือแนวทางในข้อแรก ที่เน้นการรณรงค์เพื่อ “กระตุ้นและปลุกจิตสำนึก” ของประชาชนให้มีความตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดที่จะมีต่อประเทศชาติตลอดจน “ส่งเสริมความเข้มแข็งและส่งเสริมคุณธรรม” ให้แก่สังคมไทย¹⁵ ฉะนั้น นับแต่ พ.ต.ท.ทักษิณ เข้ามาเป็นผู้นำรัฐบาล การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดจึงเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานทั้งของภาครัฐและสื่อมวลชนกระทำกันอย่างเอาใจจริงเอาใจ เป็นช่วงเวลาที่บรรดาดารา นักแสดง นักร้อง นักเรียน และข้าราชการทั่วประเทศต่างถูก

¹⁵ สยามจดหมายเหตุ. 26: 23 (6-12 มิถุนายน 2544) หน้า 634.

ในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด คำขวัญต่าง ๆ ที่ถูกใช้รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดที่เราคุ้นหูคุ้นตากันอย่างมาก ได้แก่ “ผู้ค้ายาเสพติดคือผู้ทรยศต่อชาติ” “รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ร่วมกันต่อต้านยาเสพติด” จึงมีเนื้อหาและทศนะที่ปรากฏโดยทั่วไปคือ “พวกที่ค้ายาเสพติดทั้งหลายล้วนเป็นพวกที่ไม่จงรักภักดี ต่อในหลวงและประเทศชาติ ไม่คำนึงถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ซึ่งเท่ากับเป็นพวกทรยศต่อชาติ”¹⁶ แม้แต่ พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ใช้วาทกรรม “ความรักชาติ” นี้ตอบโต้เสียงวิพากษ์ที่มีต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในช่วงสามเดือนของสงครามปราบปรามยาเสพติดที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 2,000 คนว่าคนเหล่านั้น “ไม่ใช่คนไทยหรือเปล่า” “คนคัดค้านไม่รักชาติ”¹⁷ ข้อเขียนชิ้นหนึ่งใน *ผู้จัดการรายวัน* เห็นว่าคำกล่าวของพลเอกเปรมที่ว่า “ผู้ค้ายาเสพติด คือผู้ทรยศต่อชาติ” เป็นคำกล่าวประณามที่ไม่เกินเลยความจริงแต่อย่างใด เพราะ

ภัยจากยาเสพติดทำลายและบั่นทอนศักยภาพของประชากรโลกอย่างร้ายแรง
ดังตัวอย่างในประวัติศาสตร์ที่ประเทศล่าอาณานิคมตะวันตกเคยใช้ “ยาฝิ่น”
เป็นอาวุธถล่มชาวจีนจนติดกันงอมแงมก่อนที่จะส่งทหารบุกยึดพื้นที่ประเทศจีน

¹⁶ คอลัมน์เวทีทศนะ “ทำไมปราบปรามยาเสพติดไม่ได้,” *ผู้จัดการรายวัน*. 5 ธันวาคม 2545 หน้า 9.

¹⁷ อังนิน บุญเลิศ ช่างใหญ่, “ผลดีแห่งข้อทักท้วงคัดค้าน สงครามฆ่าตัดตอน 1,000 ศพ,” *มติชนสุดสัปดาห์*. 23: 1177 (7-13 มีนาคม 2546) หน้า 19.

ฉะนั้น เมื่อปัญหาที่มีสาเหตุมาจาก “ความไม่รักชาติ” ดังที่พลเอกพิจิตรได้ชี้ว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กรุ่นใหม่ติดยาเสพติดมากขึ้น “ก็เพราะไม่เคยมีการปลูกฝังให้คนเหล่านี้รัก ห่วง และหวงแผ่นดิน”¹⁹ แนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในทัศนะของชนชั้นนำไทย ก็คือ ต้องมุ่งไปที่การสร้างจิตสำนึกให้เกิดความรักชาติให้มากขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ ย่อมเป็นศูนย์กลางของการสร้างสำนึกแห่งความรักชาติได้ดีที่สุด ดังนั้น โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ จึงมุ่งไปที่การสร้างสำนึกความจงรักภักดีที่ประชาชนคนไทยควรมีต่อองค์พระมหากษัตริย์ เช่น โครงการหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด,²⁰ การตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพเรือ โดยความริเริ่มของผู้บัญชาการทหารเรือ ก็มีจุดประสงค์เพื่อตอบสนององกระแสนพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว²¹ พ.ต.ท.ทักษิณ ยังเคยกล่าวว่า แผนปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดของตนเป็น “60 วันเพื่อในหลวง”²² ขณะที่พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ในฐานะประธานศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.) ได้ประกาศว่าจะทำสงครามเอาชนะยาเสพติดให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ 12 สิงหาคม 2547

¹⁸ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน “ทำไมปราบปรามยาเสพติดไม่ได้” (คอลัมน์เวทีทัศนะ) *ผู้จัดการรายวัน*. 5 ธันวาคม 2545 หน้า 9.

¹⁹ *ไทยรัฐ*. 2 พฤษภาคม 2543 หน้า 24.

²⁰ *สยามรัฐ*. 14 พฤศจิกายน 2543 หน้า 7.

²¹ *มติชน*. 1 พฤศจิกายน 2543 หน้า 15.

²² ผู้วิจัยไม่เข้าใจเช่นกันว่าทำไมจึงเป็น 60 วัน ไม่ใช่ 90 วัน เพราะสงครามยาเสพติดกินเวลา 3 เดือน โปรดดู *มติชน*. 2 ธันวาคม 2547 หน้า 2.

จะเห็นได้ว่าเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2540 เนื้อหาสาระของการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดแทบไม่แตกต่างจากวาทกรรมเพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ในยุคสงครามเย็นเท่าไรนัก โดยมีสถาบันหลักของชาติเป็นศูนย์รวมพลังของการต่อสู้กับศัตรูของชาติ ในแง่นี้ ภัยคุกคามจากยาเสพติดได้เขยิบฐานะขึ้นมาเทียบเท่ากับภัยคอมมิวนิสต์ในอดีตที่กำลังทำลายชาติไทยและอาจนำไปสู่การยึดครองของต่างชาติในที่สุด เช่นเดียวกับที่ในอดีตคอมมิวนิสต์หรือคนไทยที่หลงผิดทรยศต่อชาติ ทำตัวเป็นไส้ศึกหาทางแผ้วทางให้คอมมิวนิสต์จากภายนอกประเทศหรือเวียดนามบุกเพื่อยึดครองประเทศไทย²⁴ กระนั้น สาเหตุที่ทำให้พวกผู้ค้ายาเสพติดทรยศต่อชาตินั้น อาจถือได้ว่าชั่วร้ายกว่าคอมมิวนิสต์เสียอีก ดังปรากฏในคำสั่งของปลัดกระทรวงมหาดไทยที่มีไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่ชี้แจงถึงหลักในการดำเนินงานต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดไว้ว่า:

การทำสงครามกับยาเสพติด ไม่เหมือนกับการทำสงครามกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เพราะมีความแตกต่างกันทางความคิด คอมมิวนิสต์พูดถึงเรื่องของส่วนรวม ได้แก่ ความยากจน ประชาธิปไตย มนุษยธรรม ความเสมอภาค แต่ยาเสพติดไม่มีคำว่าเพื่อคนจน ไม่มีคำว่าเพื่อส่วนรวม ไม่มีคำว่าประชาธิปไตย หรือแม้แต่มนุษยธรรม แต่ทำเพื่อตัวเองล้วน ๆ เป็นความชั่วร้ายร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่มีคำว่าหลงผิด ไม่มีคำว่ากลับใจ²⁵

²³ อังใน สิริอัญญา (นามปากกา), คอลัมน์ข้างพระราชาราชฎี, “สงครามต่อต้านยาเสพติด,” *ผู้จัดการรายวัน*. 27 ธันวาคม 2545 หน้า 9.

²⁴ ดู พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภัทธรพันธุ์, *สงครามเวียดนาม: สงครามความจริงกับรัฐไทย*. สำนักพิมพ์คบไฟ, 2548.

²⁵ อังใน ฤดีโคม, *อั้งแล้ว*. ภาคผนวก.

ตลอดช่วงสามเดือนของสงครามยาเสพติด ผู้นำในรัฐบาลต่างใช้วาทกรรมสงครามเพื่อปกป้องประเทศชาติกันอย่างเต็มที่ หลังจากที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ประกาศสงครามยาเสพติด เจ้าหน้าที่ตำรวจที่จังหวัดลพบุรี ได้นำป้ายข้อความ “อย่าเป็นศัตรูของชาติ จงเลิกขายยาบ้า ระวังอาจต้องไปเกิดใหม่” และ “บ้านหลังนี้มีนายยาบ้า ทرحศต่อชาติ ศัตรูของประเทศ ช่วยให้มันไปเกิดใหม่” นำไปติดหน้าบ้านผู้ที่สงสัยว่าเกี่ยวข้องกับยาบ้าในจังหวัดลพบุรีถึง 17 หลังคาเรือน²⁶ เมื่อเริ่มมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ จำนวนตัวเลขผู้ที่เสียชีวิตจากการวิสามัญฆาตกรรมมากขึ้น พ.ต.ท.ทักษิณ ตอบโต้ผ่านสื่อมวลชนว่า “แล้วถามว่าวันนี้ ถ้าเราทำสงครามแล้วข้าศึกล้มตายไปข้างนี้ ถ้าท่านใจอ่อน ข้าศึกที่เหลือก็กลับมาฆ่าเราใหม่ ต้องเข้มแข็งครับ ต้องใจแข็ง ต้องทำให้จบ”²⁷

หลังจากที่สงครามยาเสพติดดำเนินการไปได้สักพัก พร้อมกับตัวเลขการวิสามัญฆาตกรรมผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผู้วิจารณ์ถึงไม่เข้าใจว่าในเมื่อรัฐบาลทักษิณเคยกล่าวหาว่าแผนการต่อสู้ยาเสพติดของตนเป็นการเอาแบบอย่างมาจากนโยบายต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 ที่ใช้แนวทางการเมืองนำการทหาร แต่ทำไมสงครามยาเสพติดกลับมีแนวทางที่แตกต่างจากคำสั่ง 66/2523 อย่างสิ้นเชิง²⁸ ผู้วิจัยเห็นว่า ที่จริงแล้วการที่ พ.ต.ท.ทักษิณ อ้างอิงถึงคำสั่ง 66/2523 นั้น มิใช่เพราะต้องการใช้แนวทางการเมืองที่ถือเสมือนเป็นหัวใจของคำสั่ง 66/2523 แต่ประการใด แต่เพราะคำสั่ง 66/2523 เป็นนโยบายที่ชนชั้นนำไทยเห็นว่าทำให้ประเทศไทยสามารถเอาชนะสงครามต่อสู้คอมมิวนิสต์ได้ และตลอดช่วงสองปีของรัฐบาลทักษิณ ภัยจากยาบ้าได้ถูก

²⁶ อ้างถึงใน คเชนทร์ เรือนทอง, *อ้างแล้ว*. หน้า 41.

²⁷ *มติชน*. 2 มีนาคม 2546 หน้า 2.

²⁸ “สถานการณ์ยาเสพติดกับหลักการเมืองนำการทหารกับหลัก ‘รุก’ ทางการเมือง,” *มติชนสุดสัปดาห์*. 23: 1176 (28 ก.พ.– 6 มี.ค. 2546) หน้า 9.

ยกระดับให้ขึ้นไปมีสถานะเดียวกันกับภัยคอมมิวนิสต์เสียแล้ว ฉะนั้น นโยบายการปราบปราม
ยาเสพติดจึงต้องอยู่ในระดับเดียวกับนโยบายต่อสู้คอมมิวนิสต์ด้วย รัฐบาลทักษิณจึงต้องการใช้
ภาพพจน์แห่งชัยชนะของนโยบาย 66/2523 มาช่วยยกระดับนโยบายต่อสู้กับยาเสพติดของตน เพื่อทำ
ให้ดูมีความขลัง เอาจริงเอาจัง เป็นนโยบายที่ผ่านการพิเคราะห์พิจารณาอย่างรอบคอบ และจะต้อง
นำมาซึ่งชัยชนะอย่างแน่นอน

ปกหนังสือของสื่อรณรงค์ชุด “รวมพลังแผ่นดิน ขจัดสิ้นยาเสพติด”

ทักษิณกับสงครามชั้นเต็ดขาด

เห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดในช่วงระยะเวลาสองปีแรกของรัฐบาลทักษิณ ที่หน่วยงานของรัฐทั้งหลาย รวมทั้งสื่อมวลชน ได้ช่วยกันรณรงค์ให้สาธารณชนเห็นถึงภัยร้ายอย่างเต็มที่ อีกทั้งข่าวเกี่ยวกับยาบ้าที่ปรากฏอยู่ตามสื่อต่าง ๆ ประจำทุกวัน ส่งผลให้ความรู้สึกเกลียดกลัวต่อภัยยาเสพติดของสาธารณชนไทยในช่วงปี 2545 ถูกผลักดันให้ขึ้นถึงขีดสูงสุด ฉะนั้น เมื่อรัฐบาลทักษิณประกาศว่าปัญหายาเสพติดได้บรรเทาความรุนแรงลงไปแล้วในปลายปี 2545 จึงไม่เพียงไม่สามารถเกลี้ยกล่อมให้สังคมไทยคล้อยตามได้ แต่ยังถูกวิพากษ์จากสื่อมวลชนว่า มาตรการในการแก้ปัญหาที่ผ่านมารัฐบาลทักษิณนั้นไร้ประสิทธิภาพโดยสิ้นเชิง และไม่เห็นว่านโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลทักษิณมีลักษณะ “คิดใหม่ ทำใหม่” ดังที่อวดอ้างแต่ประการใด²⁹ ข้อเขียนของคอลัมนิสต์นามปากกา “สิริอัญญา” เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของทัศนะดังกล่าว:

ความรู้สึก ความเข้าใจของมหาชนกับข้ออ้างที่ว่ายาเสพติดลดความรุนแรงลงไปแล้ว ถูกชี้ขาดอย่างชัดเจนจากกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยวันเฉลิมพระชนมพรรษาปี 2545 ทำให้ทุกฝ่ายต้องตื่นตัว และหันมาให้ความสนใจต่อปัญหานี้อย่างครึกโครม...

...ตลอดสองปีที่ผ่านมา นายกรัฐมนตรีได้แสดงท่าทีที่ชัดเจนและผลักดันอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้การทำสงครามต่อต้านยาเสพติดบรรลุผลตามนโยบายที่ได้วางไว้ แต่อนาถหนอ การผลักดันและทุ่มเทของรัฐบาลและนายกรัฐมนตรียังไม่สามารถก้าวรุดหน้าไปสู่ความสำเร็จได้... หากไม่มีอะไรใหม่ การณ์ก็คงต้องเป็นไปตามเดิมคือมีการเขียนป้ายณรงค์

²⁹ “ทำไมปราบปรามยาเสพติดไม่ได้” ผู้จัดการรายวัน. 5 ธันวาคม 2545, หน้า 9.

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสถึงปัญหายาเสพติดอีกครั้งในวันที่ 4 ธันวาคม 2545 ในโอกาสที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณะบุคคลเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ โดยทรงตรัสถึงภัยยาเสพติดที่ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประเทศไทยไปทุกหนแห่ง ทั้งในแง่งบประมาณและทรัพยากรของชาติ³¹

หลังจากนั้นไม่นาน ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2546 พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ได้ประกาศทำสงครามขึ้นแตกหักกับผู้ค้ายาเสพติดภายในสามเดือน (1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2546) การประกาศสงครามครั้งนี้เกิดขึ้นในพิธีกรรมที่ประกอบด้วยการประกาศสัตยาบันต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า โดย พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นผู้นำตัวแทนคณะรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ข้าราชการ และกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ กว่า 24,000 คนในพิธีกรรมครั้งนี้ อีกทั้งกระทรวงมหาดไทยยังสั่งการให้จังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอ จัดพิธีกรรมดังกล่าวในวันเวลาเดียวกัน ณ บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอทุกแห่ง รวมทั้งในระดับหมู่บ้าน 72,861 หมู่บ้าน เปิดหอกระจายข่าวให้ประชาชนรับฟังการถ่ายทอดสดพิธีทางสถานี

---

³⁰ สิริอัญญา (นามปากกา), คอลัมน์ข้างประธาราษฎร์, “สงครามต่อต้านยาเสพติด,” *ผู้จัดการรายวัน*. 27 ธันวาคม 2545 หน้า 9.

³¹ *ผู้จัดการรายวัน*. 5 ธันวาคม 2545 หน้า 1, 2.

วิทยุแห่งประเทศไทยไปพร้อมกันทั่วประเทศ โดยมี พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นผู้กล่าวประกาศสงคราม ยาเสพติด³² ดังข้อความตอนหนึ่งว่า:

โอกาสนี้ถือเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ชาวไทยทุกคนต้องผนึกกำลังร่วมรบชนิด “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” เพื่อปราบปรามยาเสพติดให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวัดจั้นและจริงจัง ประกอบกับการร่วมแรงร่วมใจของประชาชนทุกคน ทุกภาคส่วนของประเทศ ร่วมมือสนับสนุนให้เกิดเป็นพลังของแผ่นดิน เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนของสังคมในอันที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ในสงครามที่ยิ่งใหญ่นี้ให้ได้

ในการทำสงคราม ข้าราชการ ฝ่ายการเมืองที่มีรายได้จากภาษีอากรประชาชนถือเป็นทหาร ประชาชนถือเป็นประชาชนของประเทศ ซึ่งประกาศสงคราม ประชาชนที่ค้ายาเสพติดก็ต้องถือว่าเป็นประชาชนที่ทรยศต่อชาติของตนเอง ข้าราชการที่ทำหน้าที่เป็นทหาร ก็เสมือนหนึ่งทหารรวมทั้งการเมืองด้วย ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถือเป็นการทรยศที่หนักกว่า เพราะเป็นการทรยศต่อกองทัพของชาติที่กำลังอยู่ในภาวะสงคราม เพราะฉะนั้นผมหวังเหลือเกินว่า เราจะได้สำนึก ผู้ที่ผิดไปแล้ว ถือเป็นโอกาสสุดท้ายของการเริ่มต้นชีวิตใหม่ ถ้าหากว่าวันนี้ทุกคนยังไม่ “ตระหนัก” เราจะชนะสงครามไม่ได้

.....

ผมขอขอบคุณทุกฝ่ายที่ได้มาร่วมกันประกาศสงครามในครั้งนี้ และเป็นการประกาศสัตยาบันต่อเบื้องหน้าพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระ

³² คเชนทร์ เรือนทอง, ผลกระทบจากสงครามยาเสพติด: ศึกษากรณีครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อในเหตุการณ์ระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ถึง 30 เมษายน 2546. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548, หน้า 39-40.

บรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถือเป็นสงครามที่มีความหมายสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ ที่ผู้เข้าร่วมในการทำสงครามทุกคนจะต้องถือตามสัตยาบัน ผู้ละเมิดคำสัตยาบันจะประสบความวิบัติหายนะ และผู้รักษาสัตยาบันจะประสบสุข สำเร็จ รุ่งเรืองตลอดไป....”³³

จึงเห็นได้ว่ากระแสกดดันในปัญหาเสียดุลกำลังทำลายความสามารถของ พ.ต.ท.ทักษิณ ซึ่งเขาย่อมมีอาจปล่อยให้ปัญหาเสียดุลกลายเป็นอุปสรรคที่บ่อนทอนความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อภาวะการเป็นผู้นำที่ “คิดใหม่ ทำใหม่” ของเขา ที่ประกาศว่าจะนำพาประเทศไทยไปสู่ความรุ่งโรจน์อีกครั้ง ประเด็นนี้จะชัดเจนยิ่งขึ้นหากเราวิเคราะห์ปัญหาเสียดุลภายในบริบทอันใหญ่ของการเข้ามาปกครองประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวคือ พ.ต.ท.ทักษิณ ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศในช่วงเวลาที่ประเทศไทยกำลังต่อสู้กับผลกระทบที่เกิดจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ประชาชนและภาคธุรกิจกำลังเบื่อหน่ายและหมดหวังกับรัฐบาลชวน หลีกภัย พ.ต.ท.ทักษิณ ในฐานะนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว จึงเป็นความหวังว่าจะเป็นวีรบุรุษที่จะมาช่วยแก้ไขปัญหาคาใจยากจน ภาวะไร้งานทำ เศรษฐกิจขาดความมั่นคง หนี้สินทั้งของประชาชนและของประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) ฯลฯ ซึ่งในช่วงระยะเวลาเพียงหนึ่งปีกับหกเดือนภายใต้การบริหารของเขา พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ประกาศว่ารัฐบาลสามารถปลดหนี้ไอเอ็มเอฟให้แก่ประเทศไทยได้สำเร็จ และก่อนกำหนดถึง 2 ปี³⁴ เขายังประกาศว่าด้วยการนำของเขา ประเทศไทยจะไม่มีวันเป็นหนี้ไอเอ็มเอฟอีกต่อไป ไม่แต่เพียงเท่านั้น พ.ต.ท.ทักษิณ ยังต้องการยกสถานะของประเทศไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศจากประเทศที่เป็น “ผู้รับ” ความช่วยเหลือจากประเทศที่พัฒนาแล้วมาเป็น “ผู้บริจาค” (donor) แก่ประเทศที่

³³ อ้างถึงใน ฤดีโคม วิภาวิน, *อ้างแล้ว*. ภาคผนวก.

³⁴ พรรคไทยรักไทยได้นำความสำเร็จนี้มาโฆษณาหาเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไป คือ “เป็นไทเสียที ทำงานสองปี หมดหนี้ไอเอ็มเอฟ สนับสนุนนายกทักษิณ ปลดหนี้ให้คนไทย”

ยากจนกว่าไทย เขายังประกาศไม่ขอรับเงินช่วยเหลือจากประเทศอื่นอีกด้วย ภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ นโยบายเศรษฐกิจประชานิยมต่าง ๆ ถูกผลักดันออกมา ไม่ว่าโครงการทั้งหลายเหล่านั้นจะมีความยั่งยืนหรือสร้างคุณประโยชน์กับประชาชนได้จริงอย่างที่นักวิชาการวิพากษ์หรือไม่ก็ตาม แต่ที่แน่นอนคือ ความนิยมในตัว พ.ต.ท.ทักษิณ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ในแง่เศรษฐกิจ พ.ต.ท.ทักษิณ สามารถพิสูจน์ให้สังคมไทยเห็นว่าเขาไม่ได้เป็นเพียงผู้นำที่ “คิดใหม่ ทำใหม่” เท่านั้น แต่เขายังสามารถผลักดันความคิดของตนให้มีผลในทางปฏิบัติได้จริง ด้วยความเด็ดขาด และภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ในขณะที่สงครามแก้ปัญหาค่าเงินบาทกำลังเดินหน้าไปได้ด้วยดี พ.ต.ท.ทักษิณ ย่อมยอมไม่ได้ที่จะปล่อยให้ปัญหาเสพติดมาเป็นอุปสรรคทำลายความมั่นคงของรัฐบาลตน ฉะนั้น หลังจากพระราชดำรัสในวันที่ 4 ธันวาคม 2545 ไม่นาน เราจึงได้เห็นการ “คิดใหม่ ทำใหม่” ที่ต้องถือว่าเป็นมิติใหม่ของการแก้ปัญหาค่าเงินบาทที่ไม่เคยมีรัฐบาลในประวัติศาสตร์ไทยชุดไหนกล้าทำมาก่อน นั่นคือความตาย 2,596 ศพ แม้จะเป็นความจริงที่ว่าก่อนหน้าการประกาศสงครามขึ้นเด็ดขาดโดยรัฐบาลทักษิณ ปราบปรามการวิสามัญฆาตกรรมผู้ต้องสงสัยด้วยฝีมือเจ้าหน้าที่ตำรวจมิใช่ปราบปรามการใหม่ในสังคมไทย (โปรดดูประเด็นนี้ในหัวข้อถัดไป) แต่ไม่เคยมีครั้งใดที่ใช้ความรุนแรงถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐอย่างเปิดเผยเช่นนี้ และเพื่อทำให้สาธารณชนไทยตระหนักกว่านี่คือ ผลงานการคิดใหม่ ทำใหม่ของตน พ.ต.ท.ทักษิณ การประกาศสงครามจึงต้องกระทำอย่างยิ่งใหญ่ อย่างเป็นทางการในพิธีกรรม ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2546 ซึ่งพ.ต.ท.ทักษิณ จะมีความเชื่อมั่นสูงมากว่าตนจะประสบความสำเร็จในสงครามครั้งนี้ สงครามครั้งนี้จะเป็นผลงานชิ้นโบว์แดงที่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำที่เด็ดขาด เข้มแข็ง คิดเร็ว ทำเร็วให้เขายิ่งขึ้นไปอีก ในแง่นี้ การสร้างตัวเลขที่รัฐบาลกดดันให้

พยานหลักฐานที่สำคัญที่ชี้ว่ารัฐบาลทักษิณไม่เพียง “เปิดไฟเขียว” แต่ยังคงดันให้เจ้าหน้าที่ของ รัฐในท้องถิ่นใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดอีกด้วย ปรากฏในคำสั่งของนายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช ปลัดกระทรวงมหาดไทย ในฐานะรองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด มีไปผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2546 มีข้อความตอนหนึ่งว่า:

1.2 ต้องตระหนักว่า ประชาชนคือเพื่อนเรา ชาตคือพวกเรา ในหลวงคือนายเรา ผู้ค้า ยาเสพติดเป็นศัตรูเรา แม้เป็นญาติก็ถือเป็นศัตรู ผู้ค้ายาเสพติดคือผู้ทรยศต่อชาติ ต้องขจัด ให้สิ้น ขออย่าได้เมตตาปราณี เพราะทำลายคนไทย ทำลายชาติ และศาสนา

2. เป้าหมายการดำเนินงาน

2.1 กำหนดเป้าหมายการปราบปรามผู้ค้า/ผู้ผลิต ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2546 ให้ได้ร้อยละ 25 จากจำนวนเป้าหมายที่ ศตส.จ. กำหนดไว้ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งได้รายงาน ยืนยันให้ ศตส.มท. ทราบแล้วเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2546

2.2 กำหนดแนวทางการลดขอดเป้าหมาย เมื่อ ศตส.จ./อ./ กิ่ง อ. ได้ปราบปรามผู้ค้า/ ผู้ผลิตให้นำเอาผลงานดังกล่าวมาลดขอดเป้าหมายได้ โดยให้ถือปฏิบัติดังนี้

2.2.1 กรณีการปราบปรามผู้ค้า/ผู้ผลิต จะลดขอดใน 3 กรณี ได้แก่ถูกจับกุม วิสามัญ หรือเสียชีวิต (สิ้นอายุขัยด้วยเหตุต่าง ๆ)³⁵

³⁵ อ้างใน ฤดีโคม, ภาคผนวก.

ถ้อยคำทั้งหลายที่บรรดาผู้นำในรัฐบาลทักษิณใช้เป็นหลักฐานที่แสดงว่าพวกเขาเห็นด้วยกับการขจัด “ศัตรูของชาติ” ให้หมดไป เช่น พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวว่า “คนชั่วสัมพันธ์กับคนชั่วก็ต้องจบลงด้วยวิธีชั่ว ๆ”³⁶ การฆ่าตัดตอนเป็นเรื่องของโจรฆ่าโจร ไม่ต้องไปใส่ใจ คนเหล่านี้ไม่ควรได้รับความเมตตา³⁷

แต่ในขณะที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ได้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับการแก้ปัญหาเสพติด การ “คิดใหม่ ทำใหม่” ในกรณีนี้กลับลากพาวัฒนธรรมการเมืองของไทยไปสู่ภาวะล้าหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิพลเมือง -VS- อำนาจอรัฐ ในฐานะผู้นำประเทศ พ.ต.ท.ทักษิณรับมือกับภาวะ “วิกฤติ” ของประเทศชาติและความกลัวของสังคม ด้วยวิธีการที่วางอยู่การคิดคำนวณที่แยกไม่ออกระหว่างผลประโยชน์ของสังคมกับผลประโยชน์ของพรรคไทยรักไทย ขณะเดียวกัน รัฐบาลทักษิณก็ใช้ความกลัวเสพติดของสังคมเป็นฐานรองรับความชอบธรรมให้กับแนวทางของตน สงครามปราบปรามเสพติดช่วยตอกย้ำ ให้สังคมไทยซึ่งมีแนวโน้มจะหันไปใช้แนวทางความรุนแรงอยู่แล้ว ยิ่งเชื่อว่าความรุนแรงคือแนวทางที่ชอบธรรมและจำเป็น トラบเท่าที่เป้าหมายนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อวิถีทางปกติตามหลักกฎหมายบ้านเมืองไม่สามารถนำมาใช้แก้วิกฤติได้ แนวทางนอกกฎหมายก็ควรนำมาใช้แทนกันได้ รัฐในฐานะผู้พิทักษ์กฎหมายและสิทธิของประชาชน จึงควรได้รับอนุญาตให้ละเมิดกฎหมายและสิทธิของพลเมืองได้เมื่อจำเป็น ในภาวะวิกฤติเช่นนี้ ชีวิตที่ต้องสูญเสียไป หากจะมีผู้บริสุทธิ์ติดร่างแหไปบ้าง ก็ถือเป็นเพียงผลเสียหายข้างเคียง (collateral damage) ของ “สงคราม” เท่านั้น มิใช่ต้องกล่าวถึงหลักการสิทธิมนุษยชนให้เสียเวลา

³⁶ *สยามรัฐ*, 27 กุมภาพันธ์ 2546, หน้า 2.

³⁷ อังโน เกษม ศิริสัมพันธ์, “ฆ่าตัดตอน,” *เนชั่นสุดสัปดาห์*, 11: 560 (24 กุมภาพันธ์ 2546) หน้า 24.

วิสามัญฆาตกรรมก่อนปี 2546

อันที่จริงก่อนปี 2546 การวิสามัญฆาตกรรมผู้ค้า-ผู้ผลิตยาเสพติดโดยเจ้าหน้าที่รัฐมิใช่เป็นสิ่งที่ใหม่หรือแปลกปลอมสำหรับสังคมไทยแต่ประการใด คดีที่ลือลั่นอย่างยิ่งคือ กรณีโจ ค่านซ่าง และพวกรวม 6 คน ที่ถูกวิสามัญฆาตกรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรีในปี 2540 โดยฝีมือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภายใต้การนำของ พล.ต.ต.ส้าง บุนนาค กรณีนี้เป็นข่าวลือโครม ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่หลายวัน เพราะการวิสามัญเกิดขึ้นในขณะที่มีผู้สื่อข่าวจำนวนมากอยู่อยู่รอบบริเวณที่เกิดเหตุ แต่คดีนี้ก็ไม่สามารถเอาผิดกับเจ้าหน้าที่คนใดได้ ความสนใจของสังคมไทยต่อกรณีนี้จึงอันตรธานไปอย่างรวดเร็ว แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าหลังกรณี “โจ ค่านซ่าง” แล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐจะคำนึงถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ทำให้ไม่มีการวิสามัญฆาตกรรมผู้ต้องสงสัยคดียาเสพติดอีก ในทางตรงกันข้าม นับแต่ปี 2540 เป็นต้นมา และโดยเฉพาะนับแต่รัฐบาลทักษิณเข้าบริหารประเทศ ข่าวเกี่ยวกับการวิสามัญฆาตกรรมผู้ค้ายาเสพติดกลับปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งมากขึ้น โดยปราศจากการวิพากษ์จากสาธารณชนไทยโดยทั่วไป รวมทั้งจากสื่อมวลชนที่มักอ้างว่าตนทำหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าบ้านให้กับประชาชน (โปรดดูตารางประกอบ)

พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร ถึงกับขึ้นต้นบทความของตนว่า “ตำรวจทำวิสามัญฆาตกรรมอีกแล้วครับ คราวนี้ทำกลางวันแสก ๆ บนถนนสายบ้านบึง-แกลง ในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”³⁸ พ.ญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์ ต้องระบายความรู้สึกอัดอั้นที่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเซ็นชื่อรับรองรายงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการเสียชีวิตของผู้ต้องสงสัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่า “เกิดอะไรขึ้นในช่วงนี้ ตำรวจถึงได้วิสามัญกันถี่ยิบนัก เห็นแล้วอดเป็นห่วงไม่ได้” พ.ญ.พรทิพย์ ยังตั้งคำถามต่อไป

³⁸ วสิษฐ เดชกุญชร, “จะฆ่าหรือไม่ฆ่า,” *มติชน*. 4 ธันวาคม 2544 หน้า 6.

ว่า “การวิสามัญที่เพิ่มขึ้นในช่วงนี้ เกิดจากไฟเขียวของรัฐบาล หรือเช่นไร” โดยเธอดังข้อสังเกตว่า “การวิสามัญนั้นหากถูกต้องแล้วคงไม่มีใครว่าได้ แต่สิ่งที่พบ มันไม่ใช่ของจริงเสมอไป ซองปืนเหน็บ กลับตะเข็บ เลือดเปรอะเปื้อนในตำแหน่งแปลก ๆ เฮโรอีน เต็มกระเป๋ากางเกง ยาบ้ากระจายเต็มเบาะรถ ปืนของคนร้ายทำไมจึงหน้าตาเหมือนกันไปหมด”³⁹

---

³⁹ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, พ.ญ., “วิสามัญกับยาเสพติด,” *มติชน*. 27 กรกฎาคม 2544 หน้า 6.

ตาราง ข่าวพาดหัวการวิสามัญฆาตกรรมผู้ค้ายาเสพติดจากหนังสือพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2545

ข่าวพาดหัว	สถานที่เกิดเหตุ	แหล่งที่มา
“โรจน์อุ้ยพ่อค้ายาบ้ารายใหญ่ถูกวิสามัญสิ้นชื่อ”	สุพรรณบุรี	บ้านเมือง 22/12/45
“สี่ห้าดับแก๊งยาบ้า”	กาญจนบุรี	มติชน 21/12/45
“วิสามัญอดีต จสต ค้ายาบ้า”	ลำปาง	มติชน 10/12/45
“วิสามัญเอเยนต์ยาบ้าอาหาญยิงต่อสู้”	ชลบุรี	บ้านเมือง 13/11/45
“วันควลงป็นแก๊งยาบ้าสระบุรี”	สระบุรี	คม ชัด ลึก 20/10/45
“วิศพหน้าโรงพักแก๊งยาบ้ารายใหญ่”	สระบุรี	เดลินิวส์ 18/10/45
“ตร ปทุมฯวิสามัญแก๊งยาบ้า”	ปทุมธานี	มติชน 25/9/45
“จับยารายวัน3ศพเอเยนต์ค้ายานรก”	สระบุรี	เดลินิวส์ 9/9/45
“เบื้องหลังวิสามัญการวานยาบ้า9ศพพบคนของรัฐ เกลือเป็นหนอน”	เชียงใหม่	แนวหน้า 7/9/45
“ควลงเดือดกลางกรุงปส.หลังเลือดจับตาย2โจรสอ แก๊งยาบ้า”	กรุงเทพฯ	ข่าวสด 26/7/45
“วิสามัญคาแมนซัน2 ศพแก๊งยาบ้าซัด1.5ล้านเม็ด”	กรุงเทพฯ	มติชน 24/7/45
“จับตายแก๊งยาประจวบฯ”	ประจวบฯ	มติชน 7/7/45
“วิสามัญแก๊งยาบ้าสองศพเียนตายคารดกลางสระ น้ำ”	ระยอง	แนวหน้า 6/7/45
“ปส.วิสามัญสมุนราชายาบ้าดับ 1 ศพ”	เชียงราย	เดลินิวส์ 30/5/45
“จับตายเอเยนต์ยาบ้า”	เชียงใหม่	ไทยรัฐ 26/5/45
“จับตายแก๊งชาวเขาค้ายา”	เชียงราย	มติชน 18/5/45
“จับตายแก๊งค้ายาผง”	เชียงใหม่	มติชน 16/5/45
“จับตายเอเยนต์ยาบ้า”	ระยอง	มติชน 16/5/45
“ตร ล่าซอวิสามัญปายง เอเยนต์ยาบ้า”	นครสวรรค์	เดลินิวส์ 15/5/45
“ตร เชียงรายวิ 3 ศพ แก๊งมูเซอค้ายาบ้า”	เชียงราย	ไทยรัฐ 11/5/45
“วิฯพ่อค้ายาบ้าภาคเหนือ”	เชียงใหม่	มติชน 5/5/45
“สืบ9ล่อซอยาบ้าฮอวิดับหน้าบ้านเฉลิม”	กรุงเทพฯ	ข่าวสด 4/5/45
“จับตายเอเยนต์ยาบ้ายิงสู้ ตร”	เพชรบุรี	มติชน 25/4/45
“วิฯพ่อค้ายาบ้า”	สงขลา	มติชน 22/4/45

“ตร วิดีแม่สายพ่อค้ายาบ้า”	ปทุมธานี	ข่าวสด 22/4/45
“วิแก๊งกลางกรุง3ศพ”	กรุงเทพฯ	มติชน 22/3/45
“จับยาบ้าหมิ่นมายิ่งทั้งคาถุญแจ”	นนทบุรี	ไทยรัฐ 15/3/45
“ตร เชียงใหม่วิสามัญแก๊งยานรก”	เชียงใหม่	เดลินิวส์ 27/2/45

จึงน่าจะกล่าวได้ว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่งปีก่อนที่พ.ต.ท.ทักษิณจะประกาศทำสงครามยาเสพติดในเดือนมกราคม 2546 สังคมไทยคุ้นเคย-ชินกับการวิสามัญฆาตกรรมผู้ค้ายาเสพติดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยไม่ได้รู้สึกว่าเป็นเรื่องเลวร้ายที่รับไม่ได้ ภาษาที่สื่อมวลชนใช้พูดหัวข่าวยังแสดงให้เห็นยังชัดเจนว่าพวกเขาเชื่อว่าผู้ที่ถูกวิสามัญฆาตกรรมเหล่านั้น ล้วนกระทำความผิดจริงโดยไม่ต้องสงสัย สื่อมวลชนเองจึงบทบาทสำคัญในการส่งเสริม-สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยวิธีการรวดเร็วฉับพลัน แต่อยู่นอกกฎหมายนี้ ไปโดยปริยาย นอกจากนี้ ความรู้สึกยอมรับได้เช่นนี้ยังเป็นผลมาจากกระบวนการณรงค์เกี่ยวกับความเลวร้ายของยาเสพติดที่ดำเนินตลอดมานับแต่ปี 2539 และถูกเร่งเครื่องให้ร้อนแรงขึ้นในช่วงรัฐบาลทักษิณ

โทษประหารชีวิตผู้ค้ายา

ความคุ้นเคยกับการตายของผู้ค้ายาเสพติดยังเกี่ยวพันกับสถิติของผู้ต้องหายาเสพติดที่ถูกลงโทษประหารชีวิตยังเพิ่มขึ้นสูงเช่นกัน กล่าวคือ เฉพาะในปี พ.ศ.2543 ศาลอาญากรุงเทพฯได้ และศาลอาญารัตนบุรี ได้พิพากษาประหารชีวิตนักโทษคดียาเสพติดรวม 90 ราย⁴⁰ เจ้าหน้าที่ขององค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ในประเทศไทยได้แสดงความห่วงใยต่อสถิตินักโทษประหารชีวิตของ

⁴⁰ พลพีรดี (นามปากกา), “ผู้ค้ายาเสพติด-มีโทษประหารชีวิต!!,” *สกุลไทย*, 2466: 48 (22 มกราคม 2545). ข้อมูลจาก www.sakulthai.com/DSakulcolumnndetail.asp?stcolumnid=1173&stissueid=2466&stcolcatid=98& วันที่ 12 สิงหาคม 2546

ไทยที่เพิ่มขึ้นสูงอย่างมาก โดย ณ วันที่ 9 มิถุนายน 2546 มีจำนวน 905 ราย ในจำนวนนี้เป็นนักโทษใน คดียาเสพติด 564 ราย ⁴¹

ทั้งนี้ ในปี 2545 รัฐบาลทักษิณได้เสนอให้มีการเพิ่มบทลงโทษต่อผู้ต่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้รุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม จากเดิมที่กำหนดว่าผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 เช่น เฮโรอีน และยาบ้า และผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมีปริมาณสารบริสุทธิ์คำนวณได้เกิน 100 กรัมขึ้นไป เท่านั้น จึงต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตถึงประหารชีวิต พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ.2522 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ได้แก้ไขบทลงโทษเป็นผู้ที่จำหน่ายหรือมีไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่ายที่มีปริมาณสารบริสุทธิ์คำนวณ ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอด ชีวิตถึงประหารชีวิต

แน่นอนว่าการพิจารณาใช้บทลงโทษหนัก-เบาอย่างไรขึ้นกับดุลยพินิจผู้พิพากษาแต่ละคนด้วย แต่ ดุลยพินิจของผู้พิพากษาย่อมมีความสัมพันธ์ไม่มากก็น้อยกับกระแสความรู้สึก-ความเชื่อของสังคมใน ประเด็นหนึ่ง ๆ ในช่วงของการรณรงค์ต่อต้านภัยยาเสพติด สถิติการตัดสินลงโทษประหารชีวิตที่สูง เช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับกระแสความรู้สึกของสังคมไทยต่อปัญหายาเสพติด ทั้งนี้ ผู้วิจัยมิได้ ต้องการวิจารณ์ว่าการตัดสินของศาลนั้นมีความถูกต้องชอบธรรมหรือไม่อย่างไร แต่ต้องการชี้ให้เห็น ว่า เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2540 สังคมไทยได้ค่อย ๆ ถูกทำให้คุ้นเคยกับ “ความตาย” ของผู้ค้ายาเสพติด ไม่โดยวิธีใดก็วิธีหนึ่ง โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็น “สิ่งผิดปกติ” หรือ “มีปัญหา” ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ที่ เตรียมตัวให้ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยยอมรับกับความตายของที่ถูกกล่าวหาว่าผู้ค้ายาเสพติดกว่า 2,500 คน ในช่วงสามเดือนของสงครามยาเสพติดในยุครัฐบาลทักษิณ ได้อย่างไม่ลังเล ดังจะเห็นได้ จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในเดือนสิงหาคม 2547 ซึ่งเป็นระยะเวลากว่า 1 ปีหลัง

⁴¹ ข้อมูลจาก www.nhrc.or.th/news.php?news_id=1047 วันที่ 12 สิงหาคม 2550.

สงครามยาเสพติดและรัฐบาลทักษิณก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากองค์กรต่างๆ อยู่ไม่น้อย แต่ก็ยังปรากฏว่าร้อยละ 97.4 ของประชากรที่ทำการสำรวจทั่วประเทศเห็นด้วยกับนโยบายแก้ปัญหายาเสพติดของรัฐบาล⁴²

---

⁴² คม ชัด ลึก, 5 ตุลาคม 2547.

บทสรุป

นับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ยาฆ่าหรือยาบ้าได้กลายมาเป็นแกนกลางของการรณรงค์ปัญหา ยาเสพติดของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ และบุคคลสำคัญในสังคม โดยมีสื่อมวลชนให้ความร่วมมือ ด้วยดีตลอดมา ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกผลิตออกมาทำให้สาธารณชนไทยเข้าใจว่า ประเทศไทย กำลังถูกกลุ่มผู้ค้ายาทำร้ายอย่างหนักหน่วงมากขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเยาวชนของชาติจำนวนมากที่กำลังถูกพิษร้ายของยาบ้าคุกคามจนอาจกลายสภาพเป็นคน विकจริตไปกันหมด พิษร้ายของยาบ้ายังทำให้คนบริสุทธิ์ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงของผู้เสพยาบ้าที่เกิดอาการคลุ้มคลั่ง ทำให้สังคมโดยรวมขาดความมั่นคงในชีวิต กลวิธีต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับยาบ้าจึงเกิดขึ้นอย่างมากมายและครอบคลุมไปทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ให้ความรู้แก่สาธารณชนเกี่ยวกับพิษร้ายของยาบ้า ตัวเลขการแพร่ระบาดของยาบ้า มีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มบทลงโทษต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่รุนแรงมากขึ้น รวมทั้งการระดมสรรพกำลังของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ รวมทั้งบุคคลสำคัญของประเทศ เพื่อให้เข้ามา มีบทบาทในการต่อสู้กับปัญหา ยาเสพติดจึงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง

การนำเสนอตัวเลขเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาบับนับเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติดของไทยในทศวรรษ 2540 ซึ่งการใช้ตัวเลขก็คือวิธีการวัดระดับ (measurement) ความรุนแรงของปัญหาที่เป็นรูปธรรมที่ผู้คนในสังคมสามารถเข้าใจได้ง่ายวิธีหนึ่ง แต่สิ่งที่ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าการนำเสนอตัวเลขโดยกลุ่มต่าง ๆ มีปัญหาหลายประการ ประการแรกคือ การประมาณการณ์ตัวเลขผู้เสพยาเสพติดของแต่ละหน่วยงานมักได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอย่างมา แต่ที่ผ่านมากลับไม่มีการตั้งคำถามต่อความน่าเชื่อถือของตัวเลข และเมื่อเข้าสู่ช่วงของสงครามต่อต้าน ยาเสพติดโดยรัฐบาลทักษิณ การนำเสนอตัวเลขโดยบุคคลต่าง ๆ และสื่อมวลชน ก็มีแนวโน้มเพื่อ หรือ

ถูกทำให้เกินจริงอย่างเห็นได้ชัด ประการที่สอง ปัญหายาเสพติดในขณะนี้ได้ถูกทำให้เป็นปัญหาของยาบ้าเท่านั้น ฉะนั้น เมื่อมีการนำเสนอตัวเลขผู้เสพยาเสพติด สังคมไทยก็มักเข้าใจว่าคนเหล่านั้นคือ คนติดยาบ้า ที่มีพิษร้ายอย่างยิ่ง ถือเป็นยาเสพติดชนิดที่ 1 เมื่อเสพนานเข้าก็จะจบลงด้วยการเป็นคนวิกลจริต คลุ้มคลั่ง แต่จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้น จะพบว่าราวครึ่งหนึ่งของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคือ การเสพยา และใบกระท่อม ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มยาเสพติดที่น่ากลัวแต่ประการใด

การแพร่ระบาดของยาบ้าที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ นี้ นับเป็นสิ่งที่ท้าทายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลโดยตรง รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศจึงจำเป็นต้องแสดงให้เห็นว่าตนให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง ซึ่งพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เข้ามารับตำแหน่งผู้นำประเทศในช่วงเวลาที่ความรู้สึกของสังคมไทยเกี่ยวกับปัญหายาบ้ากำลังทะยานขึ้นพอดี ประธานเข้ากับตัว พ.ต.ท.ทักษิณ เองที่นิยมเล่นกับกระแสนิยมของสังคม เพื่อสร้างความนิยมให้กับตนเอง รัฐบาลทักษิณยอมไม่สามารถปล่อยให้สังคมไทยตกอยู่ในอาการหวาดกลัวโดยไม่กระทำอะไรเพื่อบรรเทาความรู้สึกนั้นได้ เพราะความกลัวของสังคมสามารถกลายมาเป็นปฏิปักษ์ต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในไม่ช้าก็เร็ว ขณะเดียวกัน กระบวนการและสาระของรณรงค์ต่อสู้กับยาเสพติดของรัฐบาลทักษิณก็ส่งผลให้ความกลัวยาบ้าของสังคมไทยขึ้นสูงจนกระทั่งผู้คนส่วนใหญ่ยินดีสนับสนุนการใช้ความรุนแรงเพื่อจัดการกับที่ผู้ถูกกล่าวหาว่าค้ายาเสพติด ในแง่นี้ การรณรงค์ต่อสู้กับยาเสพติดของรัฐบาลทักษิณจึงเป็นปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับกระแสสังคมที่หมุนซึ่งกันและกันนั่นเอง

ปัญหาคือการรณรงค์ต่อต้านพิษภัยของยาบ้าต่อผู้เสพ กลับไม่สามารถหว่านล้อมให้ผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่เคยลิ้มลองยาบ้ามาแล้ว เชื่อและเลิกเสพยาบ้าได้ ตัวเลขของการจับกุมคดียาบ้าและการลักลอบนำเข้ายาบ้าจึงเพิ่มสูงขึ้นทุกปี การต่อสู้ด้วยแนวทางสงครามจึงต้องถูกนำมาใช้ และเมื่อรัฐกล่าวอ้างว่าสิ่งที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่นี้คือ “สงคราม” จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่วาทกรรมชาตินิยมจะต้อง

2516-2519 และพวกเขาก็ยังเชื่อมั่นในพลังของการสร้างความเป็นอื่นที่ตกค้างมาจากยุคสงครามเย็นนี้อยู่ ในอีกด้านหนึ่ง การแก้ปัญหาที่เน้นไปที่การสร้างจิตสำนึกรักชาตินี้ ช่วยปลดปล่อยรัฐไทยจากภาวะความรับผิดชอบไปโดยปริยาย เพราะรัฐกำลังกล่าวอ้างกับประชาชนว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของปัจเจกชนที่เต็มไปด้วยความโลภ เห็นแก่ตัว ไม่รักชาติ มิใช่เกิดจากความบกพร่องในการบริหารประเทศของตน แต่เป็นเรื่องของศีลธรรมระดับปัจเจกชน

แม้ว่าการรณรงค์ที่มุ่งสร้างความหวาดกลัวเกี่ยวกับพิษภัยของยาบ้าในหมู่ผู้ใช้หรือผู้ที่อยากลองยาบ้าจะไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าไรนัก แต่การรณรงค์ของภาครัฐกลับมีพลังอย่างยิ่งต่อทัศนคติของสาธารณชนโดยรวมต่อพิษภัยของยาบ้า ซึ่งความกลัวนี้ทำให้ผู้คนพร้อมที่จะสนับสนุนการใช้มาตรการเด็ดขาดเพื่อจัดการกับ “คนทรยศต่อชาติ” ซึ่งก่อนหน้านี้ พ.ต.ท.ทักษิณจะประกาศมาตรการเด็ดขาด 3 เดือนเพื่อต่อสู้กับยาเสพติด การวิสามัญฆาตกรรมผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าค้ายาเสพติดก็ได้ปรากฏขึ้นบ่อยครั้งแล้ว ซึ่งด้านหนึ่งเป็นเสมือนการชิมलगปฏิบัติริยาว่าสังคมไทยจะยอมรับความรุนแรงโดยรัฐในลักษณะนี้ได้หรือไม่ และในอีกด้านหนึ่ง ก็ส่งผลให้สังคมโดยรวม “คุ้นเคย” กับข่าวความตายของผู้ค้ายาเสพติดมากขึ้นด้วย

ความกลัวของประชาชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการใช้อำนาจของรัฐเหนือชีวิตประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตัดสินชะตาชีวิตประชาชน ทั้ง ๆ ที่ผู้คนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะหวาดระแวงการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ในกรณีสงครามปราบปรามยาเสพติด ผู้คนส่วนใหญ่กลับมองข้ามปัญหานี้ จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เป็นไปได้อย่างยิ่งว่าเพราะพวกเขามีความเห็นสอดคล้องกับในคำพูดของพลตำรวจเอก สันต์ ศรุตานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจในขณะนั้นว่า “หากไม่มีการสูญเสียก็ไม่ใช่การประกาศสงคราม จึงถือเป็นเรื่องที่ต้องลงทุน”⁴³

---

⁴³ อังใน กชนทร์ เรือนทอง, *อั้งแล้ว*. หน้า 58.